

Dosarul nr. 2ra-407/22 (2-19103957-01-2ra-06042022)

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru, Judecător – M. Frunze

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău, Judecători – M. Guzun, I. Dutca, A. Malii

Î N C H E I E R E

08 iunie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Svetlana Filincova
Maria Ghervas
Victor Burduh

examinând admisibilitatea recursului declarat de Romanov Valentina, prin intermediul avocatului Lupan Vadim,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Romanov Valentina către Romanov Eduard și Romanov Vitalie, intervenient accesoriu, notarul public, Aliona Cutian cu privire la determinarea cotelor părți, recunoașterea dreptului de moștenitor legal asupra patrimoniului succesoral rămas după decesul lui Romanov Valeri și recunoașterea dreptului de proprietate în ordine succesorală legală asupra patrimoniului succesoral rămas după decesul lui Romanov Valeri,

împotriva deciziei din 13 octombrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul declarat de Romanov Valentina, prin intermediul avocatului Lupan Vadim, și menținută hotărârea din 30 octombrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru,

c o n s t a t ă :

La 14 iunie 2019, Romanov Valentina a depus o cerere de chemare în judecată împotriva lui Romanov Eduard, intervenient accesoriu, notarul public, Aliona Cutian privind determinarea cotelor-părți ideale, recunoașterea dreptului de moștenitor legal asupra patrimoniului succesoral rămas după decesul lui Romanov Valeri și recunoașterea dreptului de proprietate în ordine succesorală legală asupra patrimoniului succesoral rămas după decesul lui Romanov Valeri.

În motivarea acțiunii a indicat că, în temeiul contractului de vânzare-cumpărare nr. 7008 din 23 august 2001, înregistrat în Registrul bunurilor imobile la 23 august 2001, a devenit proprietară împreună cu soțul său, Romanov Valerii, a apartamentului 38 din str. XXXXXXXXX nr. 12/4, mun. Chișinău, cu nr. cadastral XXXXXXXXX, cota-parte 1.0.

La 07 iunie 2010, a decedat soțul reclamantei, Romanov Valerii, decesul fiind

trecut în Registrul actelor de stare civilă la nr. 1505 din 08 aprilie 2010, iar la 06 octombrie 2010, reclamanta a depus declarație de acceptare a succesiunii la notarul public Aliona Cutian, în termenul de 6 luni de la deschiderea procedurii succesore, fiind înregistrat Dosarul succesoral nr.359054/50/2010 din 06 octombrie 2010, fapt probat prin Certificatul de calitate de moștenitor eliberat pe numele reclamantei și copia Dosarului succesoral.

În timpul vieții, la 07 iunie 2008, soțul reclamantei, Romanov Valerii, a testat averea sa feciorului comun, Romanov Eduard, care este stabilit cu traiul în Canada. Astfel, deși feciorul Romanov Eduard a fost la înmormântarea tatălui său, Romanov Valeri, și a participat la evenimentele comemorative, el nu a manifestat niciun interes față de patrimoniul succesoral testat, comunicându-i reclamantei că averea rămasă nu-l interesează, având în vedere că are întemeiată o familie peste hotarele țării, astfel încât până în prezent n-a întreprins nicio acțiune în vederea acceptării succesiunii.

Reclamanta consideră că a acceptat succesiunea prin depunerea declarației de acceptare a succesiunii la notarul de la locul deschiderii succesiunii (conform art. 1440 coroborat cu art. 1517 din Codul civil), însă din cauză că în Registrul dosarelor succesore și testamentelor este înregistrat testamentul pe numele feciorului Romanov Eduard, care n-a acceptat succesiunea în termen și n-a intrat în posesiunea patrimoniului succesoral, notarul nu-i eliberează certificat de moștenitor.

Mai mult de atât, până la finalizarea procedurii succesore, este necesară respectarea unei etape obligatorii la notar, de determinare a cotelor-părți cu eliberarea certificatului de proprietate asupra cotei-părți din apartament, ce constituie masa succesorală (conform art. 66 din Legea cu privire la notariat).

În acest sens art. 66 alin. (2) din Legea cu privire la notariat prevede că în cazul decesului unuia din coproprietari, certificatul cu privire la dreptul de proprietate asupra cotei-părți din proprietatea comună în devălmășie se eliberează la locul deschiderii succesiunii în baza cererii scrise a tuturor coproprietarilor și a moștenitorilor care au dreptul la succesiune.

Sub acest aspect, ținând cont de faptul că Romanov Valentina și Romanov Valerii (decedat) se aflau în căsătorie la momentul procurării apartamentului, imobilului urmează a-i fi aplicat regimul de proprietate comună în devălmășie (art. 19 alin. (1) din Codul familiei), iar proprietatea în devălmășie se prezumă a fi egală până la proba contrară, conform art. 26 alin. (1) din Codul familiei și art. 370, 373 alin. (1) din Codul civil, respectiv cotele din apartament urmează a fi determinate în mod egal, după Romanov Valentina – ½ cotă-parte și după Romanov Valerii – ½ cotă-parte, în acest mod fiind determinată cota-parte din apartament ce reprezintă masa succesorală.

Referindu-se la prevederile art. 6 alin. (1) și (2) din Codul civil (în vigoare din 01 martie 2019), reclamanta a menționat că raportul succesoral este guvernat de Codul civil în redacția din 06 iunie 2002, în vigoare la data deschiderii moștenirii (07 aprilie 2010 - data decesului lui Romanov Valerii), până la modificările operate, în vigoare din 01 martie 2019.

Reclamanta a invocat că, deși Romanov Eduard are vocație succesorală testamentară, el nu și-a realizat opțiunea succesorală de acceptare a succesiunii prin depunerea declarației la notar sau prin intrarea în posesia patrimoniului succesoral și, prin urmare, se consideră că a renunțat la ea. Însă reclamanta a depus la notar

declarație de acceptare a succesiunii și până în prezent locuiește în acest apartament, achitând taxele aferente întreținerii lui, motiv pentru care urmează a fi recunoscut după reclamantă dreptul de moștenitor legal asupra 1/2 cotă-parte din apartamentul 38 din str. XXXXXXXX 12/4, mun. Chișinău, nr. cadastral XXXXXXXX, și dreptul de proprietate la patrimoniul succesoral, or transmisiunea succesorală nu este obligatorie pentru moștenitor și, prin urmare, nu are caracter definitiv, fiind de opțiunea moștenitorului acceptarea sau renunțarea la ea.

Astfel, legea oferă moștenitorului același termen, de 6 luni, atât pentru acceptare, cât și pentru renunțare la moștenire (potrivit art. 1526 din Codul civil în redacția veche), iar în caz de nevalorificare a unei opțiuni legale în termen de 6 luni, inclusiv prin neintrare în posesia averii succesorală, patrimoniul succesoral poate trece în proprietatea statului conform art. 1515 alin. (1) din Codul civil în redacția veche, care prevede că patrimoniul succesoral trece în proprietatea statului în baza dreptului de moștenire asupra unui patrimoniu vacant... dacă nici unul din succesorii legali sau testamentari nu a acceptat succesiunea.

Reclamanta a indicat că este evident că ea a întreprins, în strictă conformitate cu legea, toate acțiunile necesare în vederea acceptării averii succesorală rămasă după decesul soțului, iar atât timp cât moștenitorul testamentar nu a întreprins nicio acțiune timp de aproape 10 ani referitor la patrimoniul succesoral testat, fiind depășit cu mult termenul de opțiune de 6 luni, care e și un termen de decădere, Romanov Valentina urmează a fi recunoscută drept moștenitor legal al patrimoniului succesoral.

Reieșind din cele expuse, reclamanta a solicitat: determinarea cotelor-părți ideale din apartamentul 38, din str. XXXXXXXX, 12/4, mun. Chișinău, nr. cadastral XXXXXXXX, atribuind a câte 1/2 cotă-parte ideală după Romanov Valentina și 1/2 cotă-parte ideală după Romanov Valerii (decedat); recunoașterea după Romanov Valentina a dreptului de moștenitor legal asupra patrimoniul succesoral rămas după decesul lui Romanov Valerii, constituit din 1/2 cotă-parte din apartamentul 38, din str. XXXXXXXX, 12/4, mun. Chișinău, nr. cadastral XXXXXXXX; recunoașterea după Romanov Valentina a dreptului de proprietate în ordine succesorală legală asupra patrimoniul succesoral rămas după decesul lui Romanov Valerii, constituit din 1/2 cotă-parte din apartamentul 38, din str. XXXXXXXX, 12/4, mun. Chișinău, nr. cadastral XXXXXXXX.

Prin hotărârea din 30 octombrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, a fost admisă parțial cererea de chemare în judecată înaintată de Romanov Valentina, s-a determinat după Romanov Valentina și după Romanov Valeri, decedat la 07 aprilie 2010, a câte 1/2 cotă-parte ideală fiecăruia din proprietatea comună în devălmășie - imobilul identificat cu numărul cadastral XXXXXXXX, situat în mun. Chișinău, str. XXXXXXXX, 12/4, ap. 38; în rest, cererea de chemare în judecată s-a respins ca neîntemeiată.

Prin decizia din 13 octombrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de Romanov Valentina, prin intermediul avocatului Lupan Vadim, și menținută hotărârea din 30 octombrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

Pentru a decide astfel, Curtea de Apel Chișinău a stabilit că bunul imobil cu nr. cadastral XXXXXXXX, situat în mun. Chișinău, str. XXXXXXXX, 12/4, ap. 38, este deținut cu drept de proprietate comună în devălmășie, titulari fiind Romanov Valentina și Romanov Valeri (decedat la 07 aprilie 2010), cu 1.0 cotă-parte. Temei

al înregistrării dreptului de proprietate al reclamantei Romanov Valentina și al defunctului Romanov Valeri, a servit contractul de vânzare-cumpărare nr. 7008 din 23 august 2001. Astfel, instanța de apel a conchis asupra necesității recunoașterii după Romanov Valentina și după Romanov Valeri, decedat la 07 aprilie 2010, a câte ½ cotă-parte ideală fiecăruia din imobilul cu numărul cadastral XXXXXXXXX, situat în mun. Chișinău, str. XXXXXXXXX, 12/4, ap. 38.

Cu referire la pretenția de a recunoaște dreptul reclamantei de moștenitor legal în urma decesului soțului, Colegiul a reținut că în dosarul succesoral se regăsește doar declarația depusă de Romanov Valentina, privitor la eliberarea certificatului de moștenitor al averii defunctului, Romanov Valeri. Totodată averea defunctului, Romanov Valeri a fost transmisă prin testament fiului său, Romanov Eduard, la 07 iunie 2008. Instanța de apel a considerat drept justă argumentarea instanței de fond, prin care a indicat că, nu au fost administrate probe care ar face dovada faptului că moștenitorul testamentar, Romanov Eduard, cunoaște despre decesul tatălui acestuia, Romanov Valeri, și, respectiv, despre deschiderea succesiunii. Faptul imposibilității informării succesorului testamentar, Romanov Eduard, despre deschiderea succesiunii ca urmare a decesului lui Romanov Valeri a fost stabilită și de notarul, Cutian Aliona.

Astfel, instanța de apel a conchis că pretențiile formulate de Romanov Valentina privind recunoașterea dreptului de moștenitor legal asupra patrimoniului succesoral rămas după decesul lui Romanov Valeri și recunoașterea dreptului de proprietate în ordine succesorală legală asupra patrimoniului succesoral rămas după decesul lui Romanov Valeri, contravin art. 1499 alin. (1) din Codul civil.

La 22 februarie 2022, la Curtea Supremă de Justiție a fost înregistrat recursul declarat de Romanov Valentina, prin intermediul avocatului Lupan Vadim, prin care a fost solicitată casarea deciziei din 13 octombrie 2021 a Curții de Apel Chișinău și casarea parțială a hotărârii primei instanțe în partea respingerii pretențiilor cu emiterea în această parte a unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii.

În motivarea recursului a invocat faptul că instanța de apel a aplicat eronat normele de drept material, nu a constatat și elucidat pe deplin circumstanțele importante pentru soluționarea pricinii, a apreciat arbitrar probele prezentate de către participanții la proces, iar concluziile instanței sunt în contradicție cu circumstanțele pricinii. Suplimentar s-au invocat argumente similare celor din cererea de chemare în judecată și cererea de apel.

În conformitate cu art. 434 alin. (1), (2) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Potrivit materialelor cauzei, copia deciziei din 13 octombrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, a fost expediată participanților la proces la 24 ianuarie 2022 (f.d. 176), însă la materialele cauzei nu sunt anexate înscrisuri care să certifice momentul recepționării acesteia de către recurentă. Astfel, în conformitate cu art. 434 din Codul de procedură civilă, Completul Colegiului constată că recursul declarat de Romanov Valentina, prin intermediul avocatului Lupan Vadim, înregistrat la 22 februarie 2022 (f.d. 177-179), este în termen.

Analizând temeiurile invocate în cererea de recurs în raport cu materialele pricinii și prevederile legale, Completul Colegiului civil, comercial și de contencios

administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că cererea de recurs depusă de Romanov Valentina, prin intermediul avocatului Lupan Vadim, urmează a fi declarată inadmisibilă, din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural prevăzute de art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului. Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

Dat fiind faptul că temeiurile de declarare a recursului împotriva deciziei curții de apel, prin prisma prevederilor secțiunii a 2-a a capitolului XXXVIII al din Codul de procedură civilă, sunt strict delimitate de art. 432, Completul reține că reieșind din prevederile art. 437 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură civilă, în sarcina recurentului este impusă obligația delimitării esenței, temeiului și argumentării acelei/acelor încălcări esențiale și/sau a acelor circumstanțe ce indică la aplicarea eronată a normelor de drept material sau procedural, și care ar dicta necesitatea declarării recursului ca fiind admisibil.

În speță, însă criticile invocate de recurentă nu pot duce la admisibilitatea recursului, or, acestea nu pot fi reținute prin prisma art. 432 din Codul de procedură civilă, în condițiile în care se insistă în mod exclusiv asupra reaprecierii circumstanțelor cauzei, în detrimentul evidențierii ilegalității soluției instanței de apel. În acest context este de menționat faptul că recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

Acest fapt denotă caracterul declarativ al recursului, fiind lipsit de esență, care evidențiază simplul fapt al dezacordului recurenteii cu soluția dată de instanța de apel, precum și lipsa temeiurilor legale de declarare a recursului, având în vedere faptul că, rolul exclusiv al recursului este de a asigura efectuarea unui control de legalitate a deciziei atacate în baza temeiurilor legale de declarare a recursului strict prevăzute de art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

Abordarea recurenteii, în speță, însă evidențiază în mod clar dezacordul acesteia cu soluția dată de instanța de apel, iar argumentele recursului nu permit identificarea omisiunilor sau erorilor care ar impune declararea acestuia ca fiind admisibil.

Prin prisma jurisprudenței CtEDO, recursul trebuie să fie efectiv, adică să fie capabil să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri, trăsătură distinctivă care nu este evidențiată în cererea de recurs înaintată de Romanov Valentina, prin intermediul avocatului Lupan Vadim.

Astfel, Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție constată lipsa temeiurilor care ar dicta necesitatea

declarării recursului ca fiind admisibil.

În conformitate cu art. 270, 431 alin. (2), art. 433 lit. a) și art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Se consideră inadmisibil recursul declarat de Romanov Valentina, prin intermediul avocatului Lupan Vadim.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
Judecătorul

Svetlana Filincova,

Judecătorii

Maria Ghervas,

Victor Burduh